

Constitutia si legile contin prevederi referitoare la libertatea religioasa. Desi in general guvernul a respectat acest drept, in practica unele restrictii au afectat drepturile unor grupuri religioase.

In perioada la care se face referire in acest raport, nu a aparut nicio schimbare in ceea ce priveste respectarea libertatii religioase de catre guvern. Grupuri religioase minoritare au continuat sa sustina, in mod credibil, ca autoritatile guvernamentale de rang inferior le impiedica eforturile de prozelitism si se amesteca in alte activitati religioase. Guvernul a facut, in continuare, diferenta dintre cultele recunoscute si cele nerecunoscute oficial, iar conditiile de inregistrare si recunoastere au continuat sa ridice probleme grupurilor religioase minoritare. Unele organizatii internationale, organizatii neguvernamentale (ONG-uri) si grupuri religioase au criticat o lege a libertatii religioase (ce a intrat in vigoare la 1 ianuarie 2007), care determina aparitia discriminarii institutionale impotriva minoritatilor religioase si impiedica multe asemenea grupuri sa obtina recunoastere oficiala. Retrocedarea proprietatilor greco-catolice confiscate de guvernul communist in 1948 (si transferate Bisericii Ortodoxe Romane) ramane de asemenea o problema. Biserica Greco-Catolica a fost singura minoritate scoasa in afara legii sub regimul comunist si ale carei biserici au fost confiscate si date altui cult, si anume Bisericii Ortodoxe. Guvernul a continuat sa inregistreze progrese cu privire la recunoasterea existentei Holocaustului in tara. Unele grupuri religioase minoritare au sustinut, in continuare, ca autoritatile locale au amanat emiterea autorizatiilor de constructie din motive religioase.

Anumite rapoarte au semnalat existenta unor abuzuri sau situatii de discriminare sociala din cauza credintei sau a practicii religioase. In anumite situatii, Biserica Ortodoxa Romana a manifestat ostilitate fata de bisericile non-ortodoxe si a criticat prozelitismul protestantilor si al altor grupuri religioase. In general, Biserica Ortodoxa a continuat sa refuze sa retrocedeze Bisericii Greco-Catolice bisericile pe care le-a primit in 1948. In numeroase cazuri, Biserica Ortodoxa si-a folosit influenta pentru a face presiuni asupra grupurilor mici si a oficialilor guvernamentali pentru propriul avantaj.

In cadrul politicii sale de promovare a drepturilor omului, Guvernul Statelor Unite poarta discutii despre libertatea religioasa cu Guvernul Romaniei. Ambasada Statelor Unite a continuat sa-si exprime ingrijorarea fata de oficiali cu privire la esecul Guvernului in ceea ce priveste retrocedarea completa a proprietatilor religioase, inclusiv a bisericilor greco-catolice. Totodata, Ambasada a sprijinit semnificativ eforturile Guvernului de a recunoaste istoria Holocaustului din Romania, inclusiv in implementarea recomandarilor raportului Comisiei Wiesel din anul 2004, pregatirea profesorilor pentru a preda istoria Holocaustului din Romania, precum si comemorarea Zilei Nationale a Holocaustului.

Sectiunea I. Demografia religioasa

Tara are o suprafata totala de circa 237.500 km² si o populatie de aproximativ 21,7 milioane de locuitori.

Potrivit recensamantului din 2002, Biserica Ortodoxa Romana (inclusiv Episcopia Ortodoxa Sarba din Timisoara) reprezenta 86,8% din populatie. Biserica Romano-Catolica a reprezentat 4,7 % din populatie, iar Biserica Greco-Catolica mai putin de 1%, desi, potrivit unei estimari recente a Bisericii Greco-Catolice, membrii sai reprezentau 3,6% din populatie. Urmatoarele grupuri religioase reprezentau mai putin de 2% din populatie: Biserica Crestina de Rit Vechi (Ortodoxa), Biserica Protestanta Reformata, Biserica Crestin Evanghelica, Biserica Evanghelica Romana, Biserica Evanghelica de Confesie Augustina, Biserica Evanghelica Luterana – Sinodul Prezbiterian, Biserica Unitariana din Romania, Biserica Baptista, Biserica lui Dumnezeu Apostolica (Biserica Penticostala), Biserica Adventista de Ziua a Saptea, Biserica Armeana, Comunitatea Evreiasca, Comunitatea Musulmana, Martorii lui Iehova, Credinta Baha’I, Familia (Copiii lui Dumnezeu), Biserica lui Iisus Hristos a Sfintilor din Zilele din Urma (Mormoni), Biserica Unificarii, Biserica Metodista, Biserica Presbiteriana, Meditatiea Transcedentală, Hare Krishna si Budismul Zen.

Majoritatea religiilor au adepti in toata tara, dar unele comunitati religioase sunt concentrate in anumite regiuni. Membrii Bisericii de Rit Vechi (lipovenii) se afla in Moldova si Dobrogea. Majoritatea musulmanilor se afla in partea de sud-est a tarii. Majoritatea greco-catolicilor traiesc in Transilvania, dar exista greco-catolici si in Bucuresti si in regiunile Banat si Crisana. Credinciosii protestanti si catolici sunt localizati in principal in Transilvania, dar multi dintre acestia se afla si in judetul Bacau. Etnicii ucraineni ortodocsi sau greco-catolici se afla, in mare parte, in zona de nord-vest a tarii. Etnicii sarbi ortodocsi, in principal, in Banat, armenii sunt concentrati in Moldova si in sudul tarii, iar membrii Bisericilor Reformate Protestante, Romano-Catolice, Unitariene si Luterane din Transilvania sunt, aproape toti, de etnie maghiara.

Potrivit unui sondaj realizat in septembrie 2007, aproximativ 31% din populatie sustinea ca participa la slujbe religioase de mai multe ori pe luna.

Sectiunea II. Statutul libertatii religioase

Cadrul legal/politic

Desi Constitutia garanteaza libertatea religioasa, guvernul exercita o influenta considerabila asupra vietii religioase, prin legi si decrete. Conditile de inregistrare si recunoastere impuse de guvern continua sa afecteze minoritatile religioase.

Nu exista nicio lege impotriva prozelitismului si nu se cunoaste clar la ce activitati face referire acest termen din punct de vedere al guvernului.

Craciunul si Pastele ortodoxe sunt recunoscute drept sarbatori oficiale de catre guvern. Membrii altor culte religioase recunoscute oficial care sarbatoresc Pastele la o alta data au dreptul prin lege la o zi libera in plus.

Numarul total al religiilor recunoscute oficial ramane in continuare scazut. Prevederile legii din 2006 privind libertatea religioasa si regimul general al cultelor introduc un sistem de recunoastere tripartit. Astfel, se face diferenta intre: grupuri religioase (care nu sunt entitati cu statut legal), asociatii religioase si culte religioase. Grupurile religioase sunt grupuri de persoane care au aceeasi credinta, dar nu sunt scutite de taxe si nu primesc sprijin din partea statului.

Asociatiile religioase sunt entitati legale care nu primesc fonduri de la guvern, trebuie inregistrate ca atare si beneficiaza doar de scutiri limitate de taxe. Acest articol al legii referitoare la libertatea religioasa si regimul general al cultelor a dat nastere unor confuzii, pentru ca asigura scutiri de impozite „in conformitate cu prevederile Codului Fiscal”. Cu toate acestea, in Codul Fiscal nu exista referiri la scutiri de impozite pentru asociatii religioase. Grupurile nerecunoscute legal nu au dreptul sa se implice in activitati aducatoare de profituri. Pentru a se inregistra, asociatiile religioase trebuie sa aiba 300 de membri si sa furnizeze datele personale ale membrilor, in vreme ce limita pentru inregistrarea oricarui tip de asociatie este de 3 membri. Asociatiile religioase pot deveni culte religioase daca au 12 ani de activitate religioasa neintrerupta in tara iar numarul membrilor reprezinta 0.1% din populatie (aproximativ 22.000 de persoane).

Legea din 2006 recunoaste doar cele 18 culte care aveau acest statut inainte de intrarea sa in vigoare: Biserica Ortodoxa Romana, Episcopia Ortodoxa Sarba din Timisoara, Biserica Romano-Catolica, Biserica Greco-Catolica, Biserica Crestina de Rit Vechi (Ortodoxa), Biserica Protestanta Reformata, Biserica Crestin Evanghelic, Biserica Evanghelic Romana, Biserica Evanghelic de Confesie Augustina, Biserica Evanghelic Luterana – Sinodul Prezbiterian, Biserica Unitariana din Romania, Biserica Baptista, Biserica Penticostala, Biserica Adventista de Ziua a Saptea, Biserica Armeana, Comunitatea Evreiasca, Comunitatea Musulmana si Martorii lui Iehova. Grupurile religioase recunoscute prin lege sunt eligibile pentru sprijin din partea statului in conformitate cu procentul de populatie pe care il reprezinta. In plus, au dreptul de a infiinta scoli, de a studia despre religia proprie in scolile publice in care au suficienti reprezentanti, de a primi fonduri guvernamentale pentru construirea de lacase de cult, pot plati salariile membrilor clerului si pot subventiona cheltuielile pentru cazarea acestora din fonduri de stat, pot transmite emisiuni religioase la radio si la televizor, pot cere licente de emisie, pot detine cimitire si beneficiaza de scutire de impozite.

Legea permite comunitatilor religioase sa isi inmormanteze mortii, fara restrictii, in cimitirele altor culte religioase, in localitatile in care acestea nu au propriul cimitir si in care nu exista cimitire comunale.

Romania 2008
Raportul despre Libertate Religioasa
Publicat de Biroul pentru Democratie, Drepturile Omului si Munca

Conform legii, nivelul de finantare de stat este determinat in functie de numarul de aderenti al fiecarui grup religios inregistrat la cel mai recent recensamant si de “nevoile culturii” (o prevedere ambigua). Unele grupuri religioase minoritare precum greco-catolicii au sustinut ca recensamantul nu reflecta numarul real al membrilor comunitatii.

Legea ce guverneaza drepturile strainilor, revizuita in 2003, a introdus o viza de lunga durata pentru activitatile religioase. Conditiiile pentru obtinerea vizei includ aprobarea de catre Ministerul Culturii si Culturii, dovezi care sa ateste faptul ca aplicantii reprezinta o organizatie religioasa constituita legal in tara de origine, dovada existentei asigurarilor medicale si un cazier. Legea prevede posibilitatea extinderii vizei pe o perioada de pana la 5 ani. Exista pedepse pentru orice strain care ramane in tara fara viza, dar pedepsele nu sunt legate de activitatile religioase.

Guvernul permite, inasa nu impune, prezenta educatiei religioase in scolile publice. Prezenta la orele de religie este optionala. Pentru a fi scutiti de aceste cursuri, elevii trebuie sa prezinte o cerere in scris. Un nou proiect de lege a educatiei ce propune eliminarea orelor de religie in liceu a generat proteste din partea unor organizatii neguvernamentale, din partea media si a Bisericii Ortodoxe, care a lansat o campanie impotriva proiectului de lege. Doar cele 18 grupuri religioase recunoscute legal au dreptul sa organizeze cursuri de religie in scolile publice, cu conditia sa aiba suficienti membri printre populatia scolara. Legea permite instruirea in conformitate cu apartenenta religioasa a parintilor elevilor. Constitutia si legea privind libertatea religioasa si regimul general al cultelor din 2006 permite infiintarea de scoli ale cultelor subventionate de stat.

Legea interzice autoritatilor sa le ceara indivizilor sa-si declare religia in interactiunea lor cu statul.

In 2005, Guvernul a modificat legislatia referitoare la retrocedarea proprietatilor, cu scopul de a grabi retrocedarile, de a simplifica procedurile si de a creste numarul retrocedarilor. Aceasta lege se refera si la restituirea terenurilor arabile si forestiere comunitatilor etnice si abordeaza problema retrocedarilor catre grupurile religioase.

Legea modificata in 2005, a introdus de asemenea amenzi in cazul oficialilor care intarzie procesul de retrocedare si a creat un fond destinat compensarii reclamantilor cu actiuni ale proprietatilor (inclusiv terenurile arabile si forestiere) care nu pot fi returnate in natura. Cu toate acestea, fondul in valoare de 5 miliarde de dolari (12 miliarde RON) nu a fost listat la bursa pana la sfarsitul perioadei luate in considerare aici; dupa amanari repetate, listarea este preconizata pentru anul 2009. O ordonanta emisa in iunie 2007 prevede plati cu banii jos in locul retrocedarilor pentru valori de pana la circa 215.000 de dolari (500.000 RON), sume ce vor fi platite in doi ani. Cererile ce depasesc aceasta suma de 215.000 de dolari (500.000 RON), urmeaza a fi platite cu actiuni la fondul de proprietate.

Conform prevederilor legii modificate, cladirile bisericilor folosite de institutii publice (muzee, scoli si spitale) raman in proprietatea detinatorilor pe o perioada de 3 sau 5 ani, in functie de natura institutiei publice, perioada in care platesc chirie bisericilor. Majoritatea proprietatilor detinute de biserici se incadreaza in aceasta categorie. Aceasta lege nu face referire la bisericile greco-catolice confiscate in 1948, sub regimul comunist si trecute in proprietatea Bisericii Ortodoxe; in legea din 2005 se specifica faptul ca problema urma sa devina subiectul altor legi, care nu au fost adoptate in perioada inclusa in acest raport. O comisie nationala formata din reprezentanti ai Bisericilor Ortodoxa si Greco-Catolica si infiintata in 1990 printr-un decret guvernamental in vederea solutionarii situatiei fostelor biserici greco-catolice s-a dovedit ineficienta si si-a incheiat activitatea in 2004. O lege din 2005 permite Bisericii Greco-Catolice sa recurga la actiuni juridice in cazul in care dialogul bilateral cu Biserica Ortodoxa pe tema retrocedarii bisericilor esueaza. Inainte de adoptarea acestei legi, instantele judecatoresti au refuzat adesea sa dea decizii in cazuri referitoare la bisericile Greco-Catolice, ca urmare a decretului din 1990. Desi aceasta lege permite continuarea actiunilor judecatoresti, ea nu asigura retrocedarea proprietatilor Bisericii Greco-Catolice, iar aplicarea deciziilor instantelor judecatoresti s-a dovedit problematica.

O lege din 2004, modificata si ea de legislatia din 2005, prevedea retrocedarea tuturor cladirilor care au apartinut comunitatilor etnice si au fost confiscate intre 6 septembrie 1940 si 22 decembrie 1989. Ca si in cazul proprietatilor apartinand cultelor religioase, cladirile folosite „in interes public” ramaneau in grija beneficiarilor actuali vreme de 3 sau 5 ani, in functie de destinatia actuala a structurii. La cererea comunitatii evreiesti, legea a extins intervalul in care au fost confiscate proprietatile pentru a include si perioada cuprinsa intre 1940 si 1944, cand guvernul pro-nazist a confiscat un numar mare de proprietati apartinand evreilor.

Reglementarile Ministerului Justitiei asigura cultelor si asociatiilor religioase recunoscute oficial acces nerestricționat la orice tip de institutii de detentie, chiar daca asistenta lor nu este ceruta. Administratia Nationala a Penitenciarelor poate bloca accesul membrilor unui grup religios doar daca are dovezi solide ca prezenta grupului in cauza pericliteaza siguranta centrului de detentie. De asemenea, reglementarile interzic implicarea conducerii penitenciarelor in programele religioase si prezenta reprezentantilor conducerii la intalnirile dintre reprezentantii unui grup religios si prizonieri. Distribuirea de publicatii cu subiect religios nu poate fi supusa niciunor restrictii, iar persoanele desemnate sa se ocupe de asistenta religioasa in inchisoare nu pot fi preoti sau apartenenti ai vreunui grup religios.

Legea permite grupurilor religioase recunoscute oficial sa pregateasca clerici militari care sa ofere asistenta religioasa militarilor.

Pentru construirea de lacase de cult sunt necesare autorizatii locale de constructie, ca in cazul oricarui alt tip de constructie.

O lege din 2006 destinata combaterii anti-semitismului interzice infiintarea organizatiilor fasciste, rasiste si xenofobe si include si persecutarea rromilor in definitia Holocaustului. Nu au existat condamnari.

Raportul Comisiei Internationale pentru Studierea Holocaustului in Romania (Comisia Wiesel), din 2004, a inclus recomandari menite sa determine o mai buna constientizare de catre public a evenimentelor care s-au petrecut in tara in timpul Holocaustului. Printre acestea se numarau: anulara achitarilor anterioare ale criminalilor nazisti de razboi, introducerea unei zile nationale destinate comemorarii Holocaustului, construirea unui memorial si a unui Muzeu National al Holocaustului la Bucuresti si adoptarea unor masuri legislative care sa transforme negarea Holocaustului in crima. De asemenea, Comisia a recomandat includerea completa a istoriei exacte a Holocaustului in programa si manualele scolare.

Restrictii ale libertatii religioase

Din 1990, autoritatile refuza sa acorde statutul de cult religios Organizatiei Crestinilor Ortodocsi de Rit Vechi, Miscarii Adventiste pentru Reforma, Credintei Baha'I si Mormonilor, in principal din cauza absentei cadrului legislativ necesar inainte de adoptarea legii privind libertatea religioasa si regimul general al cultelor in 2006. Aceste grupuri sunt insa inregistrate ca asociatii religioase. In perioada de referinta, niciun grup religios nu a incercat sa obtina statutul de cult religios, din cauza prevederilor legale restrictive. De la intrarea in vigoare a legii 489/2006, noua grupuri religioase au primit aprobarea Secretariatului de Stat pentru Culte pentru a se inscrie ca asociatii religioase. Cu toate acestea, registrul national al asociatiilor religioase nu era inca definitivat la sfarsitul perioadei analizate.

Toate cele 18 grupuri religioase recunoscute oficial si-au supus statutul spre aprobare, in vederea reconfirmarii statutului lor, in conformitate cu cerintele legii din 2006. Statutul a 10 dintre grupuri a fost aprobat, in vreme ce pentru celelalte, procedurile erau in curs la sfarsitul perioadei analizate. Reprezentantii grupului religios Martorii lui Iehova s-au plans ca, desi au modificat statutul conform cerintelor Secretariatului de Stat pentru Culte pana la sfarsitul lunii martie 2008, nu au primit niciun raspuns din partea Secretariatului in termenul legal de 30 de zile. Guvernul a aprobat in cele din urma statutul grupului Martorii lui Iehova in iunie 2008. Grupul religios Baha'I a criticat prevederea care conditioneaza inregistrarea ca asociatie religioasa cu existenta a 300 de membri si furnizarea datelor personale ale acestora sub pretextul ca aceasta conditionare este nu doar discriminatorie, ci si ilegala, contravenind legii care le interzice autoritatilor sa le ceara indivizilor sa-si declare apartenenta religioasa.

Grupul si-a exprimat de asemenea ingrijorarea in privinta absentei unei prevederi cu privire la inhumarea persoanelor ce apartin unor grupuri religioase nerecunoscute oficial din legea 489/2006.

Romania 2008
Raportul despre Libertate Religioasa
Publicat de Biroul pentru Democratie, Drepturile Omului si Munca

In iunie 2008, reprezentanti ai Bisericilor Reformata, Luterana, Unitariana, Greco-Catolica si Baptista Ungara au depus o plangere la Comisia Europeana de la Bruxelles in care se sustinea ca legea 489/2006 discrimineaza grupurile religioase minoritare si, in ciuda prevederilor constitutionale ce garanteaza libertatea religioasa, statul favorizeaza in mod injust Biserica Ortodoxa. Grupurile minoritare s-au plans de asemenea ca: Bisericii Greco-Catolice nu i-au fost retrocedate lacasele de cult; elevii apartinand unor grupuri religioase minoritare nu au acces egal la educatie religioasa; Biserica Ortodoxa primeste fonduri disproportionat de mari si proprietati intinse din partea statului; statul nu sanctioneaza actiunile Bisericii Ortodoxe care incalca principiul dialogului (distrugerea proprietatilor care ar trebui restituite, discursurile instigatoare la televiziunea publica si discriminarea minoritatilor religioase in scolile publice si in media).

Un studiu asupra relatiei dintre stat si religie, elaborate de Asociația pentru Apararea Drepturilor Omului in Romania – Comitetul Helsinki (APADOR-CH) in perioada septembrie 2007 - martie 2008, a criticat ambiguitatea prevederilor legii 489/2006 referitoare la scutirea de impozite a asociatiilor religioase in conditiile in care Codul Fiscal nu contine nicio referire la asociatiile religioase, stipuland aplicarea scutirilor de taxe in cazul cladirilor folosite pentru activitati social-umanitare de catre „asociatii, fundatii si culte religioase”. Sintagma lasa loc de interpretare autoritatilor locale care, in unele cazuri au decis ca aceasta prevedere nu se refera la cladirile apartinand asociatiilor religioase. Biserica Nou-Apostolica din Romania, o asociatie religioasa, s-a lovit de un asemenea caz in Sibiu, in noiembrie 2007. In alte localitati, acelasi grup a fost scutit de plata impozitelor.

Potrivit Secretariatului de Stat pentru Culte, cultele recunoscute au primit aproximativ 68 de milioane de dolari (162.7 RON) pentru constructia si repararea lacaselor de cult, suma distribuita proportional cu numarul de adepti inregistrat la recensamantul din 2002, Biserica Ortodoxa primind cea mai mare parte. In cursul anului 2008, Guvernul a alocat 60 de milioane de dolari (142.7 milioane RON). Din studiul efectuat de APADOR-CH reiese ca Guvernul nu are o politica transparenta si clara de alocare a fondurilor catre grupurile religioase recunoscute oficial. Pe langa sumele alocate de la bugetul de stat, cultele recunoscute oficial mai primesc si fonduri din rezerva speciala a guvernului. Grupurile minoritare au continuat sa se planga de intarzierile in alocarea fondurilor acordate pe care nu au mai avut timp sa le foloseasca pana la finele anului calendaristic, moment in care sumele ramase necheltuite trebuie returnate statului. Potrivit studiului efectuat de APADOR-CH, in 2007, Guvernul a sprijinit doar activitatile spiritual-culturale si sociale intreprinse peste hotare de Biserica Ortodoxa.

Unele grupuri religioase minoritare au semnalat, in continuare, faptul ca autoritatile locale s-au opus acordarii de autorizatii de constructie pentru lacase de cult din motive nejustificate.

Unele grupuri religioase minoritare au semnalat in continuare refuzul autoritatilor locale de a le acorda autorizatii de constructie pentru lacase de cult din motive nejustificate. De exemplu, in perioada anterioara de raportare, Martorii lui Iehova au atras atentia ca in Sighisoara, judetul Mures,

Romania 2008
Raportul despre Libertate Religioasa
Publicat de Biroul pentru Democratie, Drepturile Omului si Munca

autoritatile au conditionat, in mod ilegal, acordarea autorizatiilor de constructie de acordul tuturor vecinilor din zona. Martorii lui Iehova au intentat actiune judiciara si au castigat. Biserica Greco-Catolica a semnalat un caz similar in Sapanta (judetul Maramures).

Desi constructia unui memorial al Holocaustului ar fi trebuit demarata in cursul anului 2008, Primaria Generala a Capitalei a amanat eliberarea autorizatiei de constructie necesara. Ministrul Culturii si Cultelor a acuzat Primaria Generala a Capitalei de obstructionare a constructiei.

Spre deosebire de anii anteriori, grupurile religioase minoritare nu au mai semnalat dificultati in obtinerea aprobarii de a folosi cladirile publice. Cu toate acestea, cateva grupuri minoritare s-au plans ca autoritatile locale si preotii ortodocsi au impiedicat desfasurarea unor activitati religioase, mai ales in zonele rurale si in localitatile mici.

Putini politicieni sprijina proiecte de lege sau masuri care nu ar fi pe placul Bisericii Ortodoxe. Cum 2008 a fost an electoral, partidele si politicienii s-au grabit sa elaboreze legi care sa favorizeze Biserica Ortodoxa. Unii critici au apreciat ca aceste initiative au avut scopul de a castiga sprijinul Bisericii pe perioada alegerilor. De pilda, in martie si mai 2008, Guvernul a alocat aproximativ 200 de milioane de dolari (500 de milioane RON) pentru constructia si repararea bisericilor, mare parte a fondurilor fiind destinata Bisericii Ortodoxe. Un grup de parlamentari liberali a propus un proiect de lege care sa permita retrocedarea catre manastiri a padurilor confiscate in perioada dintre cele doua razboaie mondiale. In plus, Partidul Social Democrat a propus o crestere a fondurilor destinate remunerarii membrilor clerului si a sustinut ca acestia nu trebuie investigati pentru posibile legaturi cu serviciile secrete ale regimului comunist.

In general, autoritatile locale au manifestat toleranta fata de grupurile religioase minoritare, inasa au intampinat unele presiuni sau intimidari din partea clericilor ortodocsi. In unele cazuri, politia locala si autoritatile administrative au sprijinit in mod tacit campanii sociale (cateva dintre acestea au implicat si intimidari fizice) impotriva prozelitismului exercitat de grupurile religioase non-ortodoxe sau au aratat o atitudine pasnica fata de oprirea hartuirilor acestor grupuri. (vezi Articolul 3).

In Pesteana, comunitatea greco-catolica infiintata in 2005 a continuat sa se confrunte cu discriminarea si hartuirea. Tensiunile au continuat si din cauza refuzului Bisericii Ortodoxe de a respecta o hotarare judecatoreasca prin care li se permitea greco-catolicilor accesul la cimitirul local. Dupa un an de opozitii, autoritatile locale au emis o autorizatie de constructie pentru biserica greco-catolica, iar piatra de temelie a acesteia a fost pusa pe 14 octombrie 2007.

Autoritatile centrale nu au raspuns plangerilor Bisericii Greco-Catolice referitoare la retrocedarea proprietatilor sau la atitudinile discriminatorii ale oficialilor locali.

Spre deosebire de anii anteriori, Martorii lui Iehova si Biserica Baptista nu au intampinat probleme in obtinerea vizelor pentru misionarii lor. Biserica lui Iisus Hristos a Sfantilor din Zilele din Urma a sesizat unele probleme in obtinerea vizelor pentru misionari, unii dintre acestia primind doar prelungiri de 1 an, dupa eforturi indelungate si sustinute.

Desi prozelitismul nu este interzis de lege, cateva grupuri religioase minoritare, atat unele recunoscute oficial, cat si unele nerecunoscute oficial, au facut plangeri credibile referitoare la oficiali ai guvernului de rang inferior care le-au blocat eforturile, s-au implicat in activitatile lor religioase si au manifestat o atitudine discriminatorie in perioada analizata in acest raport.

Grupurile religioase recunoscute oficial au continuat sa se planga de faptul ca scolile publice au refuzat sa le ofere cursuri de religie in religia lor. Martorii lui Iehova si Biserica Baptista au sustinut in mod credibil ca autoritatile au fortat copiii din comunitatea lor sa participe la orele de religie ortodoxa. Martorii lui Iehova au atras atentia asupra unui asemenea caz petrecut in Oravita, judetul Caras-Severin, iar Biserica Baptista a semnalat un caz similar in Giurgiu, judetul Giurgiu. Aparent, unele scoli au programat cursuri de religie ortodoxa la mijlocul programului, astfel incat toti elevii trebuiau sa participe.

In plus, grupurile religioase minoritare au continuat sa raporteze ca la anumite festivitati organizate in scoli li s-a cerut tuturor elevilor sa participe la slujbe ortodoxe. Aparent, asemenea situatii s-au petrecut si in serviciul militar.

Unele grupuri religioase minoritare s-au plans ca autoritatile au permis doar Bisericii Ortodoxe sa se implice activ in festivitatile de deschidere a anului scolar.

Decizia Consiliului National pentru Combaterea Discriminarii (CNCD) care cerea Ministerului Educatiei sa elimine simbolurile religioase din scoli, cu exceptia claselor in care se preda religie, nu a fost aplicata in perioada de raportare din cauza proceselor referitoare la aceasta decizie aflate in desfasurare. Ministerul Educatiei si Cercetarii si cateva ONG-uri au atacat aceasta decizie. Biserica Ortodoxa s-a opus si ea vehement deciziei, fiindca icoanele ortodoxe si capelele sunt singurele simboluri religioase ramase in scoli. In data de 11 iunie 2008, Inalta Curte de Casatie a dat castig de cauza opozantilor deciziei.

Manualul de religie publicat in 2006 de Ministerul Educatiei si Cercetarii in coordonare cu Secretarul de Stat pentru Culte din acel moment a continuat sa dea nastere la plangeri si insatisfactie printre grupurile religioase minoritare. Manualul prezinta intemeierea Bisericii Greco-Catolice in secolul XVIII in urma „atragerii prozelitilor catolici” si descrie Martorii lui Iehova, Baha’I si Mormonii drept secte „ce reprezinta un real pericol pentru societate”. Intr-un capitol din carte se sustine ca sectele atrag prozeliti prin metode precum: spalarea creierului, mituire, santaj si exploatare a celor saraci. In data de 12 februarie 2008, Martorii lui Iehova s-au plans Biroului Agentiei Guvernamentale (din cadrul Ministerului Culturii si Cultelor), cerand retragerea sau

republicarea manualului, insa nu au primit niciun raspuns. In replica la o plangere a comunitatii Baha'I, pe 2 octombrie 2007, CNCD a decis ca maniera in care era descrisa credinta Baha'I in manual incalca dreptul la demnitate al comunitatii prin generarea unei atmosfere ostile pentru Baha'I. Membrii comunitatii s-au plans ca manualul a fost folosit si in cursul anului scolar 2007-2008.

Conform unui studiu referitor la educatia religioasa in scoli efectuat in 2007 de Liga Pro-Europa (o organizatie neguvernamentala cu sediul la Targu Mures), religia este predada intr-o maniera discriminatorie in scoli, iar manualele de religie ortodoxa ar putea da nastere unei atitudini intolerante fata de alte grupuri religioase.

Potrivit grupurilor religioase minoritare, clerul militar este alcatuit numai din preoti ortodocsi, cu exceptia unui reprezentant al Bisericii Catolice si a unui reprezentant al Aliantei Evanghelice, situatie perceputa drept discriminatorie de Bisericile Reformata si Greco-Catolica. Biserica Greco-Catolica a semnalat faptul ca cererea sa de a i se permite sa aiba un reprezentant in randul clerului militar a fost respinsa de Ministerul Apararii in martie 2008.

Spre deosebire de anii anteriori, nu au fost inregistrate sesizari referitoare la cerinte discriminatorii cu privire la afilierea religioasa in formularele pentru cererile de emitere a cartii nationale de identitate.

Biserica lui Iisus Hristos a Sfintilor din Zilele din Urma a semnalat faptul ca autoritatile vamale au intarziat eliberarea unei incarcaturi primite de grupul religios in martie 2008.

Grupuri religioase minoritare au sesizat lipsa prevederilor referitoare la accesul liber al grupurilor religioase la canalele publice de media.

In numeroase cazuri, minoritatile religioase nu au reusit sa reintre in posesia proprietatilor confiscate in timpul regimului comunist. Numeroase proprietati retrocedate cultelor gazduiau birouri guvernamentale, scoli, spitale sau institutii culturale care trebuiau sa se mute, iar procesele intentate si protestele posesorilor actuali au amanat retrocedarea proprietarilor de drept. Desi s-au inregistrat unele progrese in timpul perioadei la care face referire prezentul raport, ritmul retrocedarilor a fost extrem de lent, iar cele mai multe cazuri de retrocedare a proprietatilor religioase au ramas nesolutionate. In numeroase cazuri, autoritatile locale au refuzat sa predea proprietati retrocedate de care erau interesate autoritatile judetene sau cele locale si au atacat in instanta deciziile Comisiei Speciale de Retrocedari, sectie din cadrul Autoritatii Nationale pentru Retrocedarea Proprietatilor care raspunde de retrocedarea proprietatilor religioase si etnice. Au existat numeroase plangeri conform carora autoritatile locale au amanat incontinuu furnizarea de informatii referitoare la proprietatile revendicate catre Comisia Speciala de Retrocedare, obstructionand astfel procesul de retrocedare, in ciuda amenzilor prevazute de legislatia din 2005 pentru astfel de intarzieri.

Unele minoritati religioase au facut sesizari cu privire la intarzierea emiterii hotararilor de retrocedare de catre Comisia Speciala de Retrocedare, desi in principiu acestea fusesera deja aprobate. Au existat numeroase plangeri conform carora Fondul Proprietatea – care ar trebui sa ofere compensatii in actiuni – nu a fost inca listat la bursa de valori, iar acest lucru nu se va intampla inainte de 2009.

Comisia Speciala pentru Retrocedari si-a inceput activitatea in 2003 si pana la finele perioadei de raportare retrocedase grupurilor religioase recunoscute oficial 1.232 de cladiri dintr-un total de 14.716 de solicitari. Alte 186 de cazuri au fost aprobate pentru a primi compensatii, iar 330 au fost respinse.

Din 2003, Comisia Speciala de Retrocedari a retrocedat numai 113 din cele 6.723 de proprietati – altele decat biserici – solicitate de Biserica Greco-Catolica in baza legii retrocedarilor si a decis sa acorde compensantii in alte 8 cazuri. De asemenea, Biserica a primit 60-65 din 80 de proprietati retrocedate prin decret guvernamental in 1992, dar majoritatea numai pe hartie.

Un exemplu in acest sens il constituie blocarea aplicarii deciziei de retrocedare a trei scoli din Cluj, de catre primarie si autoritati si amanarea repetata a retrocedarii uneia dintre cele 80 de proprietati de catre Primaria Generala a Bucurestiului.

Guvernul a evitat in continuare adoptarea legislatiei referitoare la retrocedarea bisericilor greco-catolice primite de catre Biserica Ortodoxa de la statul comunist in 1948. Biserica Greco-Catolica a obtinut de la Biserica Ortodoxa – fie prin negocieri, fie in instanta – mai putin de 200 dintre cele 2.600 de biserici si manastiri detinute in 1948. In perioada analizata, Biserica Ortodoxa a retrocedat Bisericii Catolice doar 3 biserici. Retrocedarea bisericilor existente a fost importanta pentru ambele culte, deoarece localnicii preferau sa mearga la bisericile din localitate, indiferent daca acestea erau greco-catolice sau ortodoxe. Prin urmare, exista si o miza financiara, din moment ce finantarea primita de grupurile religioase de la bugetul de stat este proportionala cu numarul de credinciosi.

Instantele judecatoresti au amanat audierile in numeroase procese intentate de Biserica Greco-Catolica, iar procesele au fost adeseori blocate de recursurile constante ale Bisericii Ortodoxe. Spre exemplu, in Sisesti, judetul Maramures, procesul privind biserica greco-catolica apartinand in trecut Bisericii Greco-Catolice nu a fost solutionat nici dupa 16 ani. Cu toate acestea, in perioada analizata, Bisericii Greco-Catolice i s-a dat castig de cauza in numeroase procese.

Bisericilor istorice maghiare, cea romano-catolica, cat si celor protestante (reformate, evanghelice si unitariene) le-au fost retrocedate de catre guvern un numar redus de proprietati confiscate. Aproximativ 80% din cladirile confiscate bisericilor maghiare sunt folosite in interes public.

Din cele aproximativ 3.000 de cladiri, doar 33 au fost retrocedate prin decrete guvernamentale. Bisericile maghiare nu au putut intra in posesia tuturor lacaselor de cult confiscate, din cauza proceselor si a opozitiei locatarilor actuali. In cazul Bibliotecii Batthyanaeum, Biserica Romano-Catolica nu a reusit sa obtina retrocedarea cladirii, in ciuda unei hotarari judecatoresti favorabile din 2003. Biserica a depus o plangere la Curtea Europeana a Drepturilor Omului (CEDO) in 2003, o decizie fiind asteptata la finele perioadei de raportare. Discutiile dintre Biserica Romano-Catolica si Comisia Speciala de Retrocedari, in vederea identificarii potentialelor solutii pentru retrocedarea cladirii, au continuat. Retrocedarea completa a palatului episcopal romano-catolic din Oradea a fost, in continuare, blocata de ritmul lent al reparatiilor si lucrarilor de constructie la noua locatie a Muzeului Tarii Crisurilor, adapostit inca de palat.

Din 2003, Comisia Speciala de Retrocedari a emis decizii favorabile in cazul a circa 728 din cele aproximativ 2.700 de cladiri revendicate de bisericile maghiare, in vreme ce 59 de cereri au fost respinse. Cu toate acestea, bisericile maghiare nu au intrat inca in posesia multora dintre aceste proprietati. Biserica unitariana a castigat trei cladiri in Cluj, in urma unor demersuri juridice separate, insa a intrat in posesia a doar doua cladiri. Primaria Clujului a continuat sa amane semnarea documentelor de retrocedare a celei de-a treia cladiri sub diverse pretexte.

Cazul terenului sportiv revendicat de Biserica reformata din Oradea si dat in posesia unei parohii ortodoxe din localitate in 2004, ramane nesolutionat. Biserica a sustinut ca terenul a apartinut de drept unui liceu reformat din localitate si a continuat sa sponsorizeze proteste.

In anii 1990, Guvernul a decretat retrocedarea a 42 de cladiri comunitatii evreiesti, dintre care 36 au intrat partial sau total in posesia acesteia. In numeroase cazuri, retrocedarea a fost intarziata de procesele aflate pe rol. Comunitatea a putut revendica terenuri doar in Iasi, unde a primit 18 loturi de teren. Cu toate acestea, 18 solicitari de terenuri ale comunitatii evreiesti au ramas nesolutionate la Iasi, inclusiv cea referitoare la un teren de 51 de hectare, pe care prefectul l-a impartit si l-a distribuit altor persoane. In acest caz, comisia judeteana pentru retrocedari a decis sa acorde alte terenuri drept compensatie pentru cel vandut, dar decizia a fost atacata in instanta de catre Agentia Nationala a Domeniilor Publice. Comunitatea evreiasca a castigat procesul, insa pana acum a primit doar un lot de aproximativ 6 hectare. Discutiile cu Agentia Nationala a Domeniilor Statului in vederea identificarii unor suprafete de teren care sa le compenseze pe cele vandute, au continuat. Comisia Speciala de Retrocedari a procesat 266 din cele 2.000 de revendicari si a aprobat 108 de cazuri pentru restituirii sau compensatii. Utilizatorii unui numar de 10 cladiri au atacat deciziile de retrocedare in instanta, iar patru dintre acestea au fost anulate. In celelalte sase procese, comunitatea evreiasca a avut castig de cauza si a reusit sa intre in posesia uneia dintre cladirile in cauza. Potrivit Federatiei Comunitatilor Evreiesti, comunitatii evreiesti nu i s-au retrocedat nici 100 dintre cele 1.900 de cladiri pe care le-a revendicat.

O alta problema frecventa legata de retrocedare o constituie refuzul locatarului de a retroceda proprietatea sau de a plati chirie pentru ocuparea ei. In astfel de cazuri, proprietarul nominal poate fi, in continuare, raspunzator de plata impozitelor pe proprietate.

Biserica Greco-Catolica s-a plans si ea de faptul ca, in numeroase regiuni in care solicitase retrocedarea unor terenuri arabile si forestiere aflate acum in posesia Bisericii Ortodoxe, autoritatile locale s-au opus in mod deschis retrocedarii sau au propus ca aceasta sa se faca direct proportional cu numarul de credinciosi. De asemenea, Biserica Greco-Catolica a semnalat faptul ca Primaria Bucuresti a continuat sa se opuna retrocedarii unui teren de 40.000 m² din Bucuresti. In judetul Cluj, autoritatile au amanat retrocedarea terenului catre biserica greco-catolica din localitatile Feleacu si Morlaca si au dat terenul in posesia altor persoane sau companii.

Procesul cu privire la retrocedarea a 166.813 din cele 192.000 de hectare de teren forestier revendicat de Fondul Bisericesc Ortodox Roman din Bucovina este in derulare, o decizie fiind asteptata la sfarsitul perioadei de raportare.

In mai 2008, in localitatea Certeze, judetul Satu Mare, biserica greco-catolica a primit teren pentru constructia unui lacas de cult. La presiunile preotilor ortodocsi, autoritatile locale refuzasera ani la rand sa retrocedeze proprietatea. Biserica Crestin Evanghelica s-a plans de atitudinea discriminatorie a autoritatilor centrale si locale si a instantelor judecatoresti fata de unele grupuri religioase protestante.

Biserica Baptista s-a plans ca Primaria Bucurestiului a incercat sa exproprieze o suprafata de teren aflata in posesia sa, in vederea constructiei unui shopping center.

Comunitatea musulmana a continuat sa intampine dificultati la inmormantarea credinciosilor sai. In ciuda promisiunilor Primariei Generale a Bucurestiului, in perioada de raportare, comunitatea nu a primit teren pentru construirea unui cimitir musulman.

Nu au existat informatii referitoare la prizonieri sau detinuti religiosi.

Convertirea religioasa fortata

Nu au fost raportate cazuri de convertire religioasa fortata, inclusiv a unor cetateni americani minori care sa fi fost rapiti sau scosi ilegal din Statele Unite, sau refuzuri de a permite unor astfel de cetateni sa se intoarca in Statele Unite.

Imbunatatiri si evolutii pozitive ale respectarii libertatii religioase

Majoritatea politicianilor a continuat sa critice public antisemitismul, rasismul si xenofobia, dar si incercarile de negare a existentei Holocaustului in Romania. Guvernul a inregistrat, in continuare, progrese semnificative in ceea ce priveste recunoasterea si predarea adevaratei istorii a Holocaustului din Romania.

Guvernul a continuat sa inregistreze progrese in eforturile de a extinde educatia din scolile publice cu privire la adevarata istorie a Holocaustului din Romania. Printre acestea s-au numarat includerea Holocaustului in orele obligatorii de istorie pentru clasa a 7-a ca dimensiune a celui de-al Doilea Razboi Mondial, ca un capitol separat in cursul de istorie pentru clasa a 9-a, ca parte legata de cel de-al Doilea Razboi Mondial pentru clasa a 10-a, ca tema specifica pentru clasa a 11-a si in cadrul capitolului despre minoritatile nationale in programa pentru clasa a 12-a. De asemenea, exista un curs optional pe tema „Istoriei Evreilor si Holocaustul” pentru clasa a 12-a, la care s-au inregistrat 330 de elevi, in anul scolar 2007-2008. Presedintele tarii a lansat oficial manualul in octombrie 2007, de ziua nationala a Comemorarii Holocaustului. Guvernul a pregatit, in continuare, profesori din Bacau, Cluj, Bucuresti, Iasi si Craiova pentru a preda despre Holocaust. Mai mult, profesorii au fost pregatiti prin programe oferite in comun de Ministerul Educatiei si Cercetarii si Institutul Yad Vashem, iar altii s-au deplasat la Paris si la Muzeul Memorial al Holocaustului din Washington, D.C. In vara anului 2007, Fundatia Godstein Goren a sponsorizat, cu sprijinul Ministerului Educatiei, organizarea unor cursuri si seminarii pentru pregatirea profesorilor care vor preda istoria Holocaustului in Targu-Mures, Craiova si Iasi. Ministerul Educatiei a elaborat un website care a inclus un ghid pentru a ajuta profesorii din intreaga tara care predau cursuri despre Holocaust. De asemenea, Ministerul a publicat si a distribuit in scoli 15.000 de exemplare ale ghidului, a distribuit carti si materiale suplimentare pentru a ajuta la predarea Holocaustului si a continuat sa sponsorizeze seminarii nationale si internationale pe tema Holocaustului si a predarii istoriei acestuia, precum si concursuri nationale cu privire la Holocaust.

Ministerul Educatiei si Cercetarii, Institutul Wiesel si Muzeul Memorial al Holocaustului din Washington au semnat un acord in vederea organizarii de cursuri pentru profesorii de liceu, expozitii de postere in licee si concursuri de eseuri pe teme legate de Holocaust.

O hotarare a Curtii de Apel Bucuresti, care ii exonera partial pe maresalul Antonescu si alte persoane condamnate pentru crime de razboi, a fost anulata in data de 6 mai 2008. Antonescu a fost responsabil pentru atrocitatile la care au fost supuse comunitatile de evrei si romi din Romania in timpul celui de-al Doilea Razboi Mondial.

In ianuarie 2008, oficiali din guvern si membri ai Parlamentului au participat la comemorarea pogromului din Bucuresti, din 1941. In mesajul prezentat de Ziua Internationala de Comemorare a Holocaustului, presedintele Basescu a declarat ca Romania democratica isi reafirma „respectul pentru amintirea celor care au suferit si se angajeaza sa combata in mod ferm discriminarea rasiala,

xenofobia si antisemitismul, prin intermediul legislatiei existente. In conformitate cu recomandarile Comisiei Wiesel, in octombrie 2007, Guvernul a marcat Ziua Comemorarii Holocaustului prin organizarea de evenimente in mai multe orase. La manifestari – multe dintre ele organizate in scolile locale – au participat autoritati si inalti demnitari.

In perioada 4-9 septembrie 2007, orasul Sibiu a gazduit a treia Adunare Ecumenica Europeana, prima organizata intr-o tara cu o populatie majoritar ortodoxa.

In 2007, guvernul a alocat aproximativ 4 milioane de dolari (9.9 milioane RON) pentru construirea unui memorial al Holocaustului in Bucuresti. Cu toate acestea, autoritatile bucurestene au amanat acordarea autorizatiilor de constructie.

Prevederea din legea religiei, care permite accesul grupurilor religioase recunoscute oficial la cimitirele apartinand altor culte, a contribuit la reducerea numarului de conflicte referitoare la accesul minoritatilor religioase la cimitire. Potrivit Secretariatului de Stat pentru Culte, aceasta institutie a mediat unele dintre conflictele aparute in perioada de raportare.

In perioada la care face referire acest raport, Secretariatul de Stat pentru Culte, in colaborare cu Asociația „Constiinta si Libertate” (un ONG care abordeaza problema libertatii religioase), a organizat simpozioane in Targoviste, judetul Dambovita, Bacau, judetul Bacau, si Focsani, judetul Vrancea.

Mai multe grupuri religioase, printre care si Martorii lui Iehova, Biserica Greco-Catolica si Biserica Adventista de Ziua a Saptea, au semnalat faptul ca accesul grupurilor religioase la institutiile de detentie, a continuat sa se imbunatateasca.

Articolul III. Abuzurile si discriminarea societii

In perioada la care se refera prezentul raport, au existat informatii cu privire la abuzurile si discriminarea societatii din cauza credintei sau practicii religioase.

Actele de antisemitism, inclusiv profanarea si vandalizarea lacaselor de cult evreiesti a continuat in perioada de raportare, fara a se inregistra schimbari majore in frecventa aparitiei unor astfel de incidente comparativ cu perioadele trecute. Publicatiile extremiste au continuat sa publice articole antisemite. Unele grupuri au organizat evenimente publice sau au facut declaratii cu tenta antisemita. Potrivit Centrului pentru Monitorizarea si Combaterea Antisemitismului in Romania, autoritatile au incercat sa diminueze importanta acestor incidente de vandalism, considerandu-le de obicei actiuni initiate de copii, betivi sau persoane cu probleme psihice.

In data de 29 iunie 2008, autori necunoscuti au desenat svastici pe stalpii de electricitate din gara Ploiesti. In noaptea de 25 martie 2008, un individ a desenat svastici si inscriptii antisemite pe zidurile cladirii in care se afla sediul comunitatii evreiesti din Cluj. Federatia Comunitatilor Evreiesti a protestat, iar politia l-a identificat pe autor, care a spus ca era beat atunci cand a comis fapta. Cu toate acestea, politia nu a emis un mandat de arestare pe numele sau.

In data de 22 octombrie 2007, persoane neidentificate au furat doua menoras dintr-o capela din cimitirul evreiesc din Bucuresti. Pe 15 octombrie 2007, mormantul unui scriitor dintr-un cimitir evreiesc a fost vandalizat.

Federatia Comunitatilor Evreiesti a intentat proces in februarie 2008, cerand acordarea de daune, impotriva unui individ care a profanat mai multe pietre de mormant dintr-un cimitir evreiesc din Resita, iar instanta a decis in iulie 2007 sa-i dea o amenda, dar sa nu-l condamne. Federatia a intentat actiune judecatoreasca si impotriva mamelor a doi minori care au profanat pietre de mormant in cimitirele evreiesti din Tulcea de doua ori in cursul anului 2007, insa acestia nu au fost judecati. In perioadele recente de raportare au fost raportate mai mult de 10 incidente antisemite care au implicat distrugerea proprietatii si vandalism, de la desenarea de svastici pe cladiri, pana la profanarea de morminte si cimitire, vandalizarea sinagogilor, cladirilor aflate in proprietatea evreilor si, intr-un caz, a sulurilor Torei. In unele cazuri, autorii au fost identificati de politie, insa cei mai multi nu au fost acuzati.

In data de 26 februarie 2008, un tanar de 20 de ani a desenat svastici, a scris „Heil Hitler” pe ferestre si a distrus trei oglinzi ale unui troleibuz din Bucuresti. Cu toate acestea, procuratura l-a acuzat doar de distrugerea bunurilor publice.

In februarie 2008, procuratura sectorului 3 din Bucuresti a decis sa nu acuze un profesor care a negat existenta Holocaustului in media si in cartile sale. Federatia Comunitatilor Evreiesti si un ONG evreiesc depuse o plangere penala impotriva lui in ianuarie 2007. Legionarii (cunoscuti si sub numele de Garda de Fier – grup extremist nationalist, pro-nazist care a existat in Romania in perioada interbelica) a continuat republicarea cartilor instigatoare din perioada interbelica. Din cand in cand, autoritatile au anchetat si pus sub acuzare infractorii, dar toate cazurile au fost finalizate prin achitare.

In perioada de raportare, au fost exprimate opinii si atitudini antisemite in timpul unor talk-show-uri difuzate de posturi de televiziune private, care nu au reactionat la plangerile inaintate de organizatiile evreiesti.

Organizatiile extremiste au organizat, din cand in cand, evenimente de amploare pe teme antisemite. Organizatia Noua Dreapta a sponsorizat, in continuare, marsuri anuale, urmate de slujbe religioase in amintirea lui Corneliu Zelea Codreanu, fondatorul Miscarii Legionare. Au fost organizate comemorari ale lui Codreanu si a Miscarii Legionare pe 24 noiembrie 2007 in apropierea

Romania 2008

Raportul despre Libertate Religioasa
Publicat de Biroul pentru Democratie, Drepturile Omului si Munca

Bucurestiului, pe 22 septembrie 2007 la Predeal si pe 13 septembrie 2007 la Galati. Gradul de participare la aceste manifestari a fost insa unul redus. Noua Dreapta a promovat, in continuare, idealurile Garzii de Fier in mass-media si pe Internet.

In perioada de raportare, liderul partidului extremist nationalist Romania Mare (PRM), Corneliu Vadim Tudor, a continuat sa faca declaratii si sa scrie articole care contineau atacuri antisemite grave. Autoritatile nu au reactionat la publicarea unei svastici intoarse pe prima pagina a saptamanalului Romania Mare in aprilie 2008.

Desi in mai 2007, presedintele a semnat un decret prin care anula conferirea distinctiei Steaua Romaniei liderului PRM, Corneliu Vadim Tudor, cunoscut pentru numeroasele atacuri xenofobe si comentarii antisemite, Tudor a atacat decizia in instanta, iar tribunalul a suspendat aplicarea decretului pana la luarea unei decizii. La sfarsitul perioadei de raportare, procesul era in derulare.

Biserica Ortodoxa Romana exercita, datorita rolului sau dominant, o influenta substantiala asupra unei majoritati a populatiei si a legislatorilor, iar liderii religiosi ortodocsi sunt singurii participanti la toate evenimentele de importanta nationala. Astfel, multi lideri ortodocsi au aparut public alaturi de figuri politice cunoscute, iar mesajele religioase contin adesea promisiuni sau obiective politice si exprima suportul fata de anumite pozitii politice.

Oficialii Bisericii Ortodoxe Romane si-au manifestat adesea intoleranta fata de alte grupuri religioase si au criticat in mod repetat „prozelitismul agresiv” al protestantilor, neo-protestantilor (baptisti, pentecostali, adventisti, evanghelisti) si al altor grupuri religioase pe care Biserica le-a descris in mod repetat drept „secte”. Acest lucru a dus, in unele cazuri, la conflicte verbale si fizice. Inalti prelati ortodocsi au criticat „ereziiile” comise de Nicolae Corneanu, Mitropolitul ortodox al Timisului, care a primit Sf. Euharistie impreuna cu greco-catolicii in mai 2008 si de episcopul Sofronie Drincec din Oradea, care a binecuvantat apa de Boboteaza impreuna cu un episcop greco-catolic in ianuarie 2008.

In ianuarie 2008, mitropolitul ortodox al Clujului, Albei, Crisanei si Maramuresului le-a spus jurnalistilor ca „sectele neo-protestante” care cumpara credinciosii sunt o amenintare majora la adresa Bisericii Ortodoxe.

Grupurile religioase minoritare au sustinut ca unii membri ai clerului ortodox au provocat incidente izolate de intimidare organizata, le-au impiedicat eforturile de prozelitism si s-au amestecat in activitatile lor religioase. De asemenea, presa a semnalat cateva cazuri in care membrii cultelor minoritare au fost impiedicati sa isi practice religia, iar autoritatile politienesti locale nu i-au protejat. CNCD – infiintat pentru a combate discriminarea de orice fel (inclusiv pe motive religioase) – a primit 12 plangeri de discriminare din motive religioase, in cursul anului 2007 si 6 asemenea plangeri pana in 30 iunie 2008.

Martorii lui Iehova au continuat sa sustina ca au existat abuzuri verbale si fizice, mai ales din partea unor preoti ortodocsi, si indiferenta din partea unor reprezentanti ai politiei. In unele cazuri, au existat informatii conform carora preotii au avut sprijinul autoritatilor locale si al politiei. Numeroase plangeri de agresiune fizica au ramas nesolutionate, iar, de cele mai multe ori, agresorii nu au fost pedepsiti.

Martorii lui Iehova nu au primit niciun raspuns la scrisoare trimisa Ministerului Culturii si Cultelor, in care s-au plans ca in Aprilie 2007, in Barlad, judetul Vaslui, un preot ortodox si dascalul sau au agresat fizic si verbal doua femei Martori ai lui Iehova, in prezenta unui minor. Plangerile inaintate politiei locale si judetene au ramas fara raspuns vreme de mai multe luni. In raspuns la scrisoarea trimisa de Martorii lui Iehova pe 10 octombrie 2007, in care intrebau despre evolutia anchetei, Inspectoratul de Politie al Judetului Vaslui a declarat ca ancheta a fost solutionata in data de 16 iunie 2007. La sfarsitul perioadei de raportare, Martorii lui Iehova inca nu aflasera in ce fel a fost solutionat cazul.

Spre deosebire de perioadele anterioare de raportare, in perioada la care face referire acest raport, Biserica lui Iisus Hristos a Sfintilor din Zilele din Urma a declarat ca numarul de cazuri de hartuire si discriminare impotriva membrilor sai si numarul incidentelor in care erau implicati preoti ortodocsi, a scazut. In Galati, misionarii au fost hartuiti ocazional de un grup de adolescenti, iar in Bucuresti s-a sesizat o intrare prin efracție într-un apartament ocupat de doua misionare.

Au existat mai multe cazuri in care preotii au confiscat publicatii religioase ale Martorilor lui Iehova. Pe 15 septembrie 2007, mai multi membri ai grupului din Ramnicu-Valcea au participat la o activitate religioasa in comuna Pausesti-Otasau, din judetul Valcea si s-au prezentat la sediul politiei pentru a semnala autoritatilor prezenta lor in localitate. Politia le-a conditionat activitatea de obtinerea unor autorizatii de la primarie si de la eparhia ortodoxa. Mai tarziu, trei preoti ortodocsi le-au intrerupt activitatea si, in prezenta politiei, i-au atacat, le-au confiscat si le-au rupt Bibliile si pliantele si i-au amenintat cu bataia in cazul in care nu paraseau localitatea. Pe 27 septembrie 2007, Martorii lui Iehova s-au plans politiei din Horezu, care avea jurisdicție asupra localitatii Pausesti-Otasau. In data de 29 octombrie 2007, Inspectoratul de Politie al judetului Valcea le-a comunicat ca s-a demarat o ancheta, dar ca politia din Pausesti-Otasau nu a comis niciun act de indisciplina.

Biserica Greco-Catolica, Biserica Baptista si Credinta Baha'I s-au plans in continuare de faptul ca preotii ortodocsi au permis inmormantarea credinciosilor non-ortodocsi in cimitirele confesionale sau chiar publice (considerate, adeseori, drept confesionale de catre preotii ortodocsi din zonele rurale) numai in anumite conditii; astfel, acestia au permis inmormantarea numai in parti izolate ale cimitirului sau daca nu se organizau slujbe religioase non-ortodoxe. Asemenea incidente, desi in numar mai mic, au aparut si in cursul perioadei de referinta, desi legea 489/2006 permite accesul la cimitire grupurilor apartinand altor culte. Cele mai multe cereri inaintate in anii precedenti de Biserica Adventista pentru obtinerea de teren in localitatile in care are congregatii, au ramas fara raspuns.

Presa a semnalat un caz in Sibot, judetul Alba, unde in februarie 2008, preotul ortodox s-a impotrivit inhumarii unui credincios greco-catolic in cimitirul din localitate. Disputa a fost solutionata in final de arhiepiscopul de Alba-Iulia, iar defuncta a fost inmormantata conform traditiei cultului sau. Biserica Baptista s-a plans si ea ca, in ianuarie 2008, in Potcoava, judetul Olt, a intampinat opozitia unui preot ortodox, care nu a permis inmormantarea unui credincios baptist conform cultului baptist, desi cimitirul era unul public. Preotul ortodox a permis inmormantarea in rit baptist, doar dupa ce Biserica Baptista a depus plangere la primarie si politie. In urma acestui incident, in conformitate cu legea 489/2006, Biserica Baptista a cerut alocarea unui spatiu in cimitirul din Potcoava, insa, pana la sfarsitul perioadei de raportare, nu primise niciun raspuns la sollicitare.

Biserica Baptista a mai semnalat faptul ca incercarile sale de a obtine pamant pentru cimitire de la primarii au fost lipsite de succes in unele localitati. Drept exemplu a prezentat situatia din localitatea Piatra Neamt, judetul Neamt, unde credinciosii baptisti sunt ingropati in aceeasi parte a cimitirului cu sinucigasi. Preotii ortodocsi au negat si accesul greco-catolicilor la multe cimitire, inclusiv in localitatile Pesteanu, judetul Valcea; Damuc, judetul Neamt; Ungheni, judetul Mures; Vintu de Jos, judetul Alba; Magina, judetul Alba; Radesti, judetul Alba; Telec-Bicaz, judetul Neamt; Bicaz-Chei, judetul Neamt.

Biserica Baptista s-a plans si de vandalizarile repetate ale cladirii care adaposteste biserica baptista Credinta, cea mai recenta dintre acestea constand in daramarea gardului de catre un camion ramas neidentificat si spargerea unei ferestre de un autor necunoscut.

Relatiile dintre Biserica Greco-Catolica si Arhiepiscopia Ortodoxa a Timisoarei au fost, in continuare, amiabile si cooperante. De asemenea, Episcopiile Ortodoxe ale Caransebesului si Oradei au avut, in continuare, dialoguri pozitive similare cu Biserica Greco-Catolica referitor la retrocedarea unor biserici. Cu toate acestea, in majoritatea cazurilor, liderii ortodocsi s-au opus si au amanat retrocedarea proprietatilor Bisericii Greco-Catolice. Biserica Greco-Catolica a eparhiei din Lugoj s-a plans ca Episcopia Ortodoxa a Aradului, Ienopole si Halmagiu – care folosea peste 90 de biserici greco-catolice, a continuat sa refuze retrocedarea acestora, precum si organizarea de slujbe religioase alternative.

Biserica Greco-Catolica nu a intrat in posesia importantei catedrale din Gherla, judetul Cluj, pe care fostul Patriarh Ortodox promisese sa o retrocedeze in 2005.

In ciuda dorintei declarate de dialog, Biserica Ortodoxa a continuat sa demoleze biserici greco-catolice – unele dintre acestea declarate monumente istorice – din cel putin 10 localitati, dintre care jumatate se aflau in judetul Cluj. Autoritatile nu au reactionat la plangerile Bisericii Greco-Catolice referitoare la demolarea ilegala a unei biserici greco-catolice din Taga, judetul Cluj, in luna mai 2006 si a unei biserici greco-catolice din secolul XVIII din localitatea Badon, judetul Salaj, in aprilie 2007.

Pe 8 mai 2008, Biserica Ortodoxa a inceput demolarea unei alte biserici greco-catolice din secolul XVIII, in localitatea Ungheni, judetul Mures. Tot aici a si inceput constructia unei noi biserici ortodoxe in jurul vechii biserici greco-catolice, inconjurand-o pe cea din urma in intregime. Si in Salonta, judetul Bihor, Biserica Ortodoxa a demarat constructia unei noi biserici in jurul vechiului lacas de cult greco-catolic pe care a refuzat sa il retrocedeze. Procesul se afla in derulare, ca urmare a recursului si a cererii de schimbare a locatiei de judecata, initiate de Biserica Ortodoxa. Parohia ortodoxa din Salonta s-a opus si alocarii unei suprafete de teren pentru constructia unei noi biserici greco-catolice.

La Nicula, judetul Cluj, Biserica Ortodoxa a continuat constructia in apropierea celebrei Manastiri Greco-Catolice de la Nicula, in ciuda unei hotarari judecatoresti care cerea oprirea lucrarilor de constructie, in vreme ce in cazul procesului foarte lent referitor la dreptul de proprietate asupra bisericii nu a fost inca luata nicio decizie. Cazuri asemanatoare au avut loc la Orastie, judetul Hunedoara, si Iara, judetul Cluj, unde Biserica Ortodoxa a continuat constructia de cladiri in apropierea bisericilor greco-catolice, aparent cu intentia de a le demola pe acestea din urma ulterior. De-a lungul anilor, Biserica Ortodoxa a respins, in mod repetat, cererile greco-catolice de alternare a slujbelor religioase in peste 230 de localitati.

Tensiunile indelungate dintre Biserica Ortodoxa si Biserica Greco-Catolica au persistat in numeroase localitati in care un numar mare de congregatii ortodoxe au trecut la greco-catolicism. Un exemplu in acest sens este cel din Stei, judetul Hunedoara, unde Biserica Ortodoxa a blocat, in continuare, accesul greco-catolicilor la fosta lor biserica. Procesele care au ca obiect biserica si casa parohiala, retrocedate in anul 2004, printr-o decizie a Comisiei Speciale de Retrocedare, continua, ca urmare a recursurilor Bisericii Ortodoxe. Dispute similare au avut loc la Valea de Jos, judetul Bihor, si la Chet, judetul Bihor.

Reprezentanti ai grupurilor religioase minoritare s-au plans, in mod credibil, de faptul ca preotii ortodocsi sunt cei care acorda cea mai mare parte a asistentei religioase in tara, deoarece Biserica Ortodoxa interzice grupurilor religioase minoritare sa acorde asistenta umanitara si religioasa in spitale, orfeline si adaposturi pentru batrani. Activitatile de caritate ale altor culte in orfeline si adaposturi au fost, adeseori, interpretate gresit ca fiind prozelitism.

Dat fiind ca dialogul dintre Biserica Greco-Catolica si Biserica Ortodoxa s-a intrerupt in 2004, disputele dintre credinciosii celor doua biserici cu privire la dreptul de proprietate al bisericilor au crescut in intensitate. In numeroase cazuri, comunitatile greco-catolice au decis sa construiasca noi biserici din cauza lipsei de progres in ceea ce priveste retrocedarea proprietatilor acestora, fie prin dialog cu Biserica Ortodoxa, fie prin justitie; cu toate acestea, eforturile lor au fost impiedicate de Biserica Ortodoxa, uneori cu sprijinul autoritatilor locale. Tensiunile au continuat sa existe in numeroase localitati in care Biserica Ortodoxa a refuzat sa puna in aplicare hotarari judecatoresti de retrocedare a bisericilor greco-catolicilor, cum ar fi Simand, judetul Arad, Bogdan Voda, judetul Maramures, Valanii de Beius, judetul Bihor, Lupsa, judetul Alba si localitati in care

Biserica Greco-Catolica a initiat procese de retrocedare, cum ar fi la Prunis, judetul Cluj, Stei, judetul Hunedoara, Camarzana, judetul Satu Mare, si Viile, judetul Satu Mare si Negru, Vintere, Holod, Sanlazar si Bocsa (toate in judetul Satu Mare). In Valanii de Beius, judetul Bihor, dupa ce a refuzat timp de mai bine de un an sa puna in aplicare o hotarare judecatoreasca definitiva care cerea retrocedarea unei biserici greco-catolice, Biserica Ortodoxa a dat intr-un final biserica greco-catolicilor, in data de 2 aprilie 2008. Inainte sa se ajunga la acest acord, starea de incordare a crescut semnificativ, iar incidentele violente au fost prevenite doar prin prezenta jandarmilor. Cele doua Biserici au semnat un protocol cu privire la organizarea de slujbe religioase alternative, pana ce Biserica Ortodoxa isi va construi un nou lacas de cult. Un protocol similar a fost semnat in localitatea Prisaca, judetul Bihor, in aprilie 2008. In Simand, judetul Arad, preotul ortodox a refuzat o perioada indelungata sa predea biserica retrocedata prin hotarare judecatoreasca greco-catolicilor in 2007. La sfarsitul lunii iunie 2008, parohia ortodoxa din Simand a acceptat, dupa mai multe runde de negociere, sa retrocedeze biserica greco-catolicilor. Tensiunile au continuat la Taga, unde Biserica Ortodoxa a demolat vechea biserica greco-catolica in 2006. La fel s-a intamplat si in Salva, judetul Bistrita-Nasaud si Sinca-Veche, judetul Brasov, unde preotii ortodocsi au refuzat sa predea casele parohiale, in ciuda hotararilor judecatoresti favorabile retrocedarii.

In perioada de referinta, Biserica Ortodoxa a crescut presiunile asupra parlamentarilor pentru ca acestia sa sustina un proiect de lege care stipula ca restituirea pamanturilor si a altor proprietati trebuie sa se faca in proportie cu numarul de credinciosi – o lege care, ar fi legitimat, in mare parte, hotararea comunistilor de a da proprietatile greco-catolice Bisericii Ortodoxe. Proiectul de lege se afla in continuare in dezbaterile Parlamentului.

In majoritatea localitatilor unde existau doua biserici (din care una apartinuse Bisericii Greco-Catolice) si numai un singur preot ortodox, preotii fac, adeseori, unul din urmatoarele trei lucruri: organizeaza slujbe alternativ intre cele doua locatii, tin inchisa biserica ortodoxa si organizeaza slujbe religioase in fostele biserici greco-catolice sau stabilesc o a doua parohie ortodoxa in localitate, fie prin infiintarea unei noi parohii, fie prin impartirea parohiei ortodoxe existente in doua. In perioada analizata in acest raport, peste 20 de foste biserici greco-catolice au ramas inchise, iar Greco-catolicii si-au desfasurat serviciile religioase in peste 150 de locatii neoficiale (spre exemplu in casele credinciosilor, in casele de cultura, etc.).

In Dumbraveni, judetul Sibiu, Biserica Ortodoxa a refuzat, in continuare, sa puna in aplicare o hotarare judecatoreasca anterioara care prevedea utilizarea in comun a unei biserici locale, impreuna cu Biserica Greco-Catolica. Desi Biserica Ortodoxa a promis sa returneze biserica greco-catolica dupa incheierea lucrarilor de constructie a unei noi biserici ortodoxe, odata lucrarile incheiate a refuzat sa faca acest lucru.

O comunitate de ceangai romano-catolici – grup etnic care vorbeste un dialect unguresc – s-a plans, in continuare, de faptul ca nu a putut desfasura slujbe religioase in limba materna din cauza opozitiei exprimate de Episcopia Romano-Catolica a Iasiului.

Sectiunea IV. Politica Guvernului Statelor Unite

Guvernul Statelor Unite a discutat pe marginea libertatii de religie cu Guvernul Romaniei, demers ce face parte din politica de promovare a drepturilor omului. De asemenea, Guvernul Statelor Unite a promovat, in mod activ, libertatea religioasa. Ambasada mentine si ea un contact strans cu un numar semnificativ de grupuri religioase si organizatii neguvernamentale din tara, inclusiv cu membrii cultului islamic si numeroase alte grupuri religioase minoritare. Ambasadorul si alti reprezentanti ai ambasadei s-au intalnit, in mod constant, cu lideri religiosi si oficiali guvernamentali pe problema cultelor.

In perioada de referinta, reprezentantii ambasadei si alti oficiali guvernamentali americani au discutat cu oficialii romani de diferite ranguri despre importanta recunoasterii oficiale complete a existentei Holocaustului in Romania, a imbunatatirii educatiei despre Holocaust in cadrul programei scolare si a implementarii recomandarilor Comisiei Wiesel, din anul 2004. Ambasada a sprijinit vizita unor delegatii care s-au concentrat pe probleme referitoare la Holocaust, printre care s-a numarat si Comisia Wiesel. Personalul Ambasadei si oficialii americani care au vizitat Romania au discutat in mod repetat despre Holocaustul din Romania cu membrii nationali si internationali ai Comisiei Wiesel si au sprijinit activitatea comisiei. Printre alte manifestari, oficialii ambasadei au participat la comemorarea Zilei Nationale a Holocaustului din Romania, in octombrie 2007. Ambasada a sprijinit si activitatile Muzeului Memorial al Holocaustului din Statele Unite si a indemnat autoritatile de la Bucuresti sa aprobe constructia unui memorial al Holocaustului in oras. Ambasada a sponsorizat proiectul "Combaterea discriminarii si promovarea respectului reciproc, intelegerii prin cunoasterea tragediilor secolului XX, Holocaustul si Gulagul; noile educatii in secolul XXI" in vederea elaborarii unui curs de pregatire pentru profesorii de istorie si pentru a determina astfel o crestere a numarului de scolii din tara in care elevii vor intelege mai bine Holocaustul si istoria evreilor. Proiectul se intinde pe perioada 1 septembrie 2007-15 septembrie 2008.

In mai multe ocazii, Ambasadorul si alti oficiali ai Ambasadei Statelor Unite si-au exprimat, in cadrul unor discutii cu oficiali guvernamentali, inclusiv Presedintele, Primul Ministru si Ministrul Culturii si Cultelor, ingrijorarea fata de ritmul lent al procesului de retrocedare a proprietatilor bisericesti, in special a bisericilor greco-catolice. Oficialii americani au continuat sa faca lobby in cercurile guvernamentale pentru rezolvarea echitabila a problemelor de retrocedare a proprietatilor, inclusiv a proprietatilor religioase si comunale, precum si pentru un tratament nediscriminatoriu pentru toate grupurile religioase. Ambasada s-a aratat preocupata catre autoritatile guvernamentale si Biserica Ortodoxa fata de distrugerea neintrerupta a cladirii bisericii greco-catolice din Ungheni